

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.20.032/2017/4.szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Döme Attila előadó bíró

. Madarász Anna bíró

A felperesek: I.rendű

II.rendű

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

V. Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Orosz V. Sándor ügyvéd)

Az alperes beavatkozója:

beavatkozó

Az alperes beavatkozájának képviselője:

Bebesi Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Bebesi István ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.654/2016/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

ővárosi Törvényszék 39.P.21.177/2011/83.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 254.000 (kétszázötvennégyezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 1.377.400 (egymillió-háromszázhetvenhétezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesek házastársak. Házasságukból 2008. február 14-én született B. utónevű gyermekük Down-szindrómával. A gyermek 2008. július 25-én szívműtéten esett át. Rendszeres kardiológiai, fejlődésneurológiai, szemészeti és ortopédiai kontrollra szorul.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperesek keresetükben a gyermeküknél jelenlévő genetikai ártalom kellő időben való diagnosztizálásának elmaradása miatt felmerült vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest.
- [3] Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] A Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.831/2013/3. számú közbenső ítéletével helybenhagyta az elsőfokú bíróság 39.P.21.177/2011/22. számú közbenső ítéletét, amely megállapította az alperes kártérítési felelősségét az I. rendű felperesnél nem kellő gondossággal végzett UH vizsgálatok során a magzat Down-szindrómájának fel nem ismerésével okozati összefüggésben keletkezett károkért.
- [5] Az elsőfokú bíróság ezt követően 83. sorszám alatt meghozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek egyetemlegesen 8.393.373 forint és kamatai vagyoni kártérítést, az I. rendű felperesnek jövedelemveszteség címén 5.807.505 forintot és kamatait, továbbá 9.000.000 forint és kamatai nem vagyoni kártérítést, a II. rendű felperesnek 7.000.000 forint és kamatai nem vagyoni kártérítést, valamint a felpereseknek egyetemlegesen 2016. április 1-jétől véghatáridő nélkül havi 166.967 forint költségpótló és az I. rendű felperesnek 139.795 forint jövedelempótló járadékot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 75. § (1) bekezdésére, 76. §-ára, valamint 355. §-ára alapította.
- [6] Az alperes védekezésével ellentétben a felperesek kárenyhítési kötelezettségén kívül esőnek tekintette azt a döntés, hogy a szülők a sérülten született gyermeket nem adták állami gondozásba, hanem saját maguk kívánják felnevelni. Rögzítette, hogy döntésükkel vállalták a gyermek alapfelnevelésének a költségeit, csak az egészséges gyermek neveléséhez viszonyított többletköltségeket hárították az alperesre.
- [7] A vagyoni kártérítési igények elbírálása során megállapította, hogy a felperesek B. utónevű gyermeke az egészséges gyermekekhez képest többletgondozást igényelt születésétől fogva. Nem találta eltúlzottnak a keresetben erre nézve megjelölt napi átlagos 2 óra

időtartamot. A következetes bírói gyakorlatra utalással kifejtette, hogy nem mentesít a kárfelelősség alól, ha a károsult környezetében van olyan személy, aki a gondozást térítésmentesen látja el. A mindenkori minimálbér alapulvételével határozta meg az ápolás-gondozás többletköltségét 2008. április 1-jétől, a gyermek otthonába való bocsátásának időpontjától kezdődően. E jogcímen a 2014. február 28-ig terjedő időre 2.024.954 forint hátralékot és kamatait, 2014. március 1. napjától kezdődően havi 35.040 forint járadékot ítélt meg véghatáridő nélkül.

- [8] A felperesek keresetének tárgyává tett fejlesztőeszközök megvásárlását orvosszakértői szempontból indokoltnak találta, mert azok többsége a mozgáskoordinációt, a finommozgásokat és az egyensúlyozó rendszer fejlesztését szolgálja. E címen a 2008. április 1-jétől 2016. március 31-ig terjedő időszakra 229.085 forint hátralék és járulékai, 2016. április 1. napjától véghatáridő nélkül havi 400 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.
- [9] A felperesek pelenkázással kapcsolatos többletköltségek megtérítésére irányuló kérelmét is megalapozottnak ítélte.
- [10] A gyógyszerek, gyógyhatású készítmények többletköltsége címén érvényesített követeléssel kapcsolatosan a szakértői vélemény alapján fogadta el a kereset tárgyává tett, vény nélküli gyógyszerek alkalmazását a gyermek Down-szindrómájával összefüggésben csökkent immunrendszere miatt, de figyelembe vette azt is, hogy az immunrendszer erősítése kisebb mennyiségű vitaminnal is elérhető, továbbá, hogy a szülők az egészséges gyermeküknek is adnak vitaminokat. Ezért a 2016. március 31-ig terjedő időszakra e jogcímen 148.237 forint hátralék és járulékai, 2016. április 1-jétől véghatáridő nélkül havi 1.500 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.
- [11] A rehabilitáció többletköltségének megtérítésére irányuló kérelmet szakértői vélemény alapján találta megalapozottnak, kiemelve, hogy a gyermeknél a Down-szindrómával okozati összefüggésben alakult ki a komplex szívfejlődési rendellenesség, kötőszöveti lazaság és kancsalság. A szakértői vélemény alapján állapította meg, hogy a gyógytorna, masszázs, gyógyúszás, mozgásfejlesztés, lovasterápia a gyermek mozgáskoordinációját, mozgásfejlődését szolgálja. Minthogy pedig a fejlesztések különböző időpontokban történtek és történnek, egyik sem helyettesíthette a másikat, így a 2008. október 8-tól 2016. március 31-ig terjedő időre 3.642.000 forint hátralék és járulékai, 2016. április 1. napjától pedig 114.000 forint havi járadék megfizetésére kötelezte az alperest.
- [12] A gyógykezelések többletköltségének érvényesítésére irányuló igény megalapozottságának vizsgálata eredményeként szakértői véleménnyel alátámasztottnak találta, hogy a gyermeknél orrandula túltengés, idült savós középfülgyulladás, enyhe kétoldali halláscsökkenés állt fenn és gyakori középfülgyulladásai háttérében kötőszöveti lazaságára visszavezethető dobüreg szellőzési probléma állhat, a kötőszöveti lazaság pedig a Down-szindróma részjelensége. Ezen a címen 104.000 forint és járulékai megfizetésére kötelezte az

alperest.

- [13] Szakértői véleménnyel valószínűsítettnek találta azt is, hogy a gyermeknél diagnosztizált kancsalság, szemtekerezgés és tompalátás a Down-szindrómával áll okozati összefüggésben. Ezért a szemüvegvásárlás többletköltsége címén érvényesített igényt is alaposnak ítélte 109.460 forint és járulékai összegben, ezen kívül 2014. április 1. napjától havi 2.500 forint járadék megfizetésére is kötelezte az alperest.
- [14] A közlekedés többletköltsége címén érvényesített igény elbírálása során indokoltnak találta a gyógyintézetekbe, rehabilitációs foglalkozásokra szállítás üzemanyagköltségét, aminek a 2008. április 8. napjától 2014. február 28. napjáig számított összege, 491.427 forint és kamatai megfizetésére kötelezte az alperest. Az alperessel szemben nem találta kifogásolhatónak azt sem, hogy a felperesek a korábbi S. típusú személygépkocsijukat C. 1.6 benzines gépjárműre cserélték, ugyanis a család igényeinek a továbbiakban a kicsit nagyobb, ám szintén középkategóriás gépkocsi felel meg, figyelembe véve azt is, hogy nem csak a sérülten született gyermek érdekében használja a család az autót. A közölt adatok alapján mérlegeléssel határozta meg, hogy a felperesek havonta átlagosan 200 kilométer erejéig használják a gépkocsit B. utónevű gyermekük betegségével okozati összefüggésben, a fejlesztésekre és különböző gyógyintézményekbe szállítás, valamint a gyermek egészségügyi intézményekben történő kezelése során.
- [15] A kísérő többletköltségének megtérítésére irányuló igényt az elsőfokú bíróság elutasította. Utalt arra, hogy az egészséges gyermekeket is kíséri a szülő különórákra, sportfoglalkozásokra, és az I. rendű felperes éppen azért nem végez munkát, hogy a sérült gyermekét a különböző rehabilitációs foglalkozásokra kísérhesse, a munkakiesés miatt pedig az I. rendű felperes jövedelemvesztés címén is érvényesített igényt.
- [16] Látogatás többletköltsége címén csak a 2008. február 15-től 2008. március 31-ig terjedő időre vonatkozóan tartotta alaposnak a keresetet, mert a felperesek közlekedés többletköltsége címén is igényeltek kártérítést, amelynek során az üzemanyag többletköltséget számították fel, ezt az igényüket a bíróság elfogadta, és az átlagos 200 kilométerben a látogatással felmerülő üzemanyagköltséget is elszámolta.
- [17] Az ortopédcipő többletköltségének megtérítésére irányuló követelést is megalapozottnak fogadta el, kiemelve az orvosszakértői véleményből, hogy a gyermek járása a gerincproblémái miatt torzult, ez eredményezte az ortopédcipő igénybevételének a szükségességét is, ennek a hátterében pedig olyan kötőszöveti gyengeség és ízületi lazaság véleményezhető, amely a Down-szindrómával okozati összefüggésben áll. E jogcímen a 2014. július 15-től 2016. március 31-ig terjedő időszakra 75.593 forint és járulékai, továbbá 2016. április 1. napjától kezdődően véghatáridő nélkül havi 3.000 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.
- [18] Alaposnak ítélte az I. rendű felperes jövedelemvesztés címén

előterjesztett vagyoni kárigényét. Megállapította, hogy az I. rendű felperes a gyermek súlyos egészségkárosodása és saját pszichés állapota miatt nem képes munkát vállalni. Valósként fogadta el azt a tényállítást, hogy a 2010-ben született egészséges gyermek után járó GYED folyósításának a lejártával, 2012. szeptember 1-jétől az I. rendű felperes ismét munkát vállalt volna, ha nem kellene gondot viseljen súlyosan egészségkárosodott másik gyermekére. Az I. rendű felperest megillető jövedelemvesztés összegét az 1/2006. (V.22.) PK véleményben foglaltak szem előtt tartásával számította, figyelembe véve a kereset összegszerűségi korlátait is. A 2012. szeptember 1-je és 2014. február 28. közötti időszakra 2.341.130 forint, a 2014. március 1-je és 2016. március 31. közötti időszakra 3.466.375 forint lejárt járadék és kamatai, továbbá 2016. április 1. napjától véghatáridő nélkül havi 139.795 forint jövedelempótló járadék megfizetésére kötelezte az alperest az I. rendű felperes javára.

[19] A felperesek nem vagyoni kárigénye elbírálása során figyelembe vette, hogy mindkét felperes számára súlyos pszichotraumát jelentett, amikor szembesültek gyermekük genetikus betegségével és egyéb egészségkárosodásával. Nem tudták feldolgozni a történeteket, és bár gyermekükhöz érzelmileg kötődnek, ezt a viszonyulásukat azonban a túlkompensáció jellemzi, ezáltal kevesebb figyelem és törődés jut az egészségesen született fiúgyermekükre. Tekintettel volt arra, hogy a felperesek leánygyermekénél a Down-szindróma különösen súlyos formája áll fenn, amelynek része a komoly szívfejlődési rendellenesség, és a szülőkre különösen nagy terhet ró mind fizikailag, mind pszichésen az is, hogy a szakvélemény által is alátámasztottan gyermeküknek élete végéig kardiológiai kontroll alatt kell állnia. Mérlegelés alá vonta, hogy a család szabadidős tevékenységét nagy mértékben korlátozza a gyermek szívproblémák miatti fáradékonysága, ortopédiai rendellenességek miatti mozgásnehezítettsége. Szem előtt tartotta, hogy az I. rendű felperes személyiségében negatív változást eredményezett gyermekének egészségkárosodott állapota: szorongásos készenlétben él, zaklatott, frusztrációs toleranciája alacsony, minden történésre fokozott érzékenységgel reagál, élettere beszűkült, kevés az örömforrása; a II. rendű felperes pszichés státusza stabilabb ugyan, de jövőképpel ő sem rendelkezik. Megállapította, hogy a szülők munkavégzési tervei jelentősen megváltoztak: a gyermek megszületését követően a II. rendű felperes kénytelen sokkal több munkát vállalni, az I. rendű felperes pedig a szakmai karrier lehetőségét feladta. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperesek házasságára, párkapcsolatára is jelentősen rányomta a bélyegét gyermekük egészségkárosodott állapota, érzelmi kapcsolatuk negatívan változott, eltávolodtak egymástól.

[20] A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú ítéletet fellebbezett részében részben megváltoztatta, a felperesek részére egyetemlegesen járó 8.393.373 forint összegű kártérítést 8.089.867 forintra és kamataira

leszállította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek egyetemlegesen 177.931 forintot és kamatait, az I. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegét 8.000.000 forintra, a II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegét 6.000.000 forintra szállította le a kamatfizetési kötelezettség változatlanul hagyása mellett. A felpereseket egyetemlegesen megillető havi költségpótló járadék összegét pedig 165.480 forintra csökkentette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [21] Az ítélet tábla ítéletének indokolása szerint az alperes károkozó magatartása következtében nem gyakorolhatta az anya az önrendelkezési jogát, és emiatt született súlyosan károsodott gyermeke. Az elsőfokú bírósággal egyezően nem vonta a kárenyhítési kötelezettség körébe, hogy a felperesek nem adták állami gondozásba a károsodottan született gyermeküket, leszögezve, hogy a szülőknek nincs ilyen kötelezettsége, az alperesnek pedig nincs jogszerű lehetősége arra, hogy a szülő ilyen irányú döntését kikényszerítse, és ezáltal a felróható magatartása következtében bekövetkezett kár viselésének a kötelezettségét más, a perbeli jogviszonyon kívüli harmadik személyre telepítse. A szülőknek azt a döntését, hogy a sérült gyermeket saját háztartásukban nevelik, nem minősítette a károkozó magatartás és a beállt károk közötti okozati láncot megszakító körülménynek sem, mert a beállt károk nem a felpereseknek a sérült gyermek nevelésére vonatkozó döntésével, hanem az alperesnek a magzati károsodás felismerését megghiúsító, felróható orvosi mulasztásával és a terhességmegszakítás lehetőségére vonatkozó tájékoztatás elmaradásával állnak okozatosságban.
- [22] A felpereseket ért hátrányos változások elsőfokú bíróság általi számbavételét helyesnek ítélte, azonban a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokat, valamint a más hasonló jellegű ügyekben követett bírói gyakorlatot alapul véve a felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét eltúlzottnak találta.
- [23] A felperesek által érvényesített vagyoni kárigények tárgyában hozott elsőfokú ítéleti döntést kizárólag a pelenka és a közlekedési kísérő többletköltsége tekintetében változtatta meg, egyebekben az elsőfokú ítéletben foglalt indokokat helytállónak találva hagyta helyben az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [24] Az ápolás-gondozás, illetve a jövedelemveszteség címén érvényesített vagyoni kárigények között részbeni átfedést sem tartott megállapíthatónak. Az ápolási-gondozási többletköltség érvényesítését azért találta alaposnak, mert az alperes jogellenes magatartásának hiányában a felpereseknek nem kellene az adott mértékű ápolási-gondozási tevékenységet kifejtteniük gyermekük mellett. Az I. rendű felperes jövedelemveszteség címén előterjesztett igényét pedig amiatt ítélte meg, mert az alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben egészségkárosodottan született gyermeke melletti folyamatos törődést, gondoskodást igénylő, a gyermek által erőszakosan is

követelt teendői, illetőleg a káresemény következtében kialakult saját pszichés állapota nem teszi lehetővé munkavállalását. Az egységes bírói gyakorlatra utalással kifejtette, hogy az ápolási-gondozási munka családtag általi elvégzése nem mentesíti a károkozót kártérítési kötelezettsége alól; az ápolási-gondozási költséget elsődlegesen nem annak szakmai tartalma, hanem elvégzésének ténye alapozza meg.

- [25] Egyetértett a gyermek részére megvásárolt fejlesztőeszközök költségeinek érvényesíthetősége körében kifejtett elsőfokú ítéleti indokokkal.
- [26] A gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III.14.) EüM rendelet 10. melléklete alapján megállapította, hogy a gyermek részére három havi kihordási idővel napi 4 darab pelenka írható fel 80%-os támogatással közgyógyellátás keretében, ezért az alperest a pelenka - támogatással nem fedezett - 20%-os mértékű többletköltségének megtérítésére kötelezte.
- [27] A gyógyszerek, gyógyhatású készítmények többletköltségével kapcsolatban kiemelte, hogy az alperes hivatkozásával szemben az elsőfokú bíróság figyelemmel volt az egészséges gyermek vitaminnal való ellátására is.
- [28] Az ítélőtábla a szakértői véleménnyel alátámasztottnak találta a keresetben megjelölt rehabilitációs kezelés, fül-orr-gégészeti és idegsebészeti kezelés, továbbá a gyermek szemüveghasználatát szükségessé tevő szemészeti problémák Down-szindrómás eredetét. Megfelelő és elfogadható indoknak minősítette, hogy a felperesek a több hónapos várakozási idő miatt tekintettek el a kislányuk fül-orr-gégészeti, illetőleg idegsebészeti kezelésének TB ellátás keretében való elvégeztetésétől, és választották ehelyett annak költségtérítési formáját.
- [29] Egyetértett az elsőfokú bírósággal a S. típusú gépjármű cseréjének indokoltsága és az ebből eredő, minimális mértékben magasabb átlagfogyasztással kalkulált közlekedési többletköltségek érvényesíthetősége tekintetében is.
- [30] A szakértői vélemény alapján megállapította, hogy a gyermek kísérő nélküli, önálló közlekedésre képtelen, ezért a kíséret a gyermek gondozásának részét képezi még akkor is, ha közvetlenül nem a gyermek fiziológiai, hanem biztonsági szükségleteinek kielégítését szolgálja. A napi 2 órát igénybe vevő gondozási tevékenységbe nem tekintette belefoglalttnak teljes egészében a közlekedési kíséret költségét, hanem azt többletfeladatként értelmezte. Mérlegeléssel az e jogcímen igényelt többletköltség 50%-át hárította az alperesre. Ugyanakkor egyetértett a beteg gyermek látogatásával kapcsolatban felmerült többletköltség megfizetésére irányuló követelés részbeni elutasításával.
- [31] Nem találta megalapozottnak kifogásolhatónak az ortopédcipő költségének megtérítésére kötelezést sem, mert szakértői vélemény támasztja alá, hogy a gyermek részére az egészségi állapotával

összefüggésben évszakonként 1 darab ortopédcipő vásárlása szükséges.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [32] A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amely elsődlegesen annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való utasítására irányult. Másodlagosan kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezve hozzon a jogszabályoknak megfelelő ítéletet, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az eltúlzott összegben megállapított nem vagyoni kártérítési összegeket szállítsa le az I. rendű felperes esetében 3.000.000, a II. rendű felperes esetében 1.000.000 forintra, a vagyoni kártérítési igényeket utasítsa el, illetve szállítsa le. A másodfokú bíróság által megsértett jogszabályként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (2) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, 206. § (1) és (3) bekezdését, valamint a Ptk. 355. § (4) bekezdését és 339. §-át jelölte meg. A Pp. 3. § (2) bekezdésének és 221. § (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok nem bírálták el teljes körűen és érdemben az alperes védekezését, a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdésének sérelmét pedig az eredményezi, hogy nem tárták fel az összepszerűségek megállapításához szükséges tényállást.
- [33] Álláspontja szerint a kár bekövetkezésének és összepszerűségének bizonyítása nem pótolható olyan tartalmú szakértői véleménnyel, amely az igények indokoltságát támasztja alá, a kár beálltának bizonyítása ugyanis nem szakkérdés. Sérelmezte, hogy a bíróságok nem vizsgálták a felperesek vagyoni helyzetét annak megállapítása érdekében, hogy rendelkeztek-e a keresetük tárgyává tett károk, kiadások viseléséhez szükséges jövedelemmel. Hiányolta az egyes kártételek vonatkozásában az okozatiság fennállásának a vizsgálatát, mert a közbenső ítéletből nem következik, hogy az alperes kártérítő felelőssége milyen jogcímen és milyen tételes kárösszegek megtérítésére vonatkozik. A jogerős közbenső ítélet ugyanis csak a Down-szindrómával összefüggő károkért fennálló felelősségét állapította meg, a jogerős ítélettel megítélt vagyoni kárigények oksági viszonyítási pontja ezzel szemben a lehetőségként sem adott, egészséges gyermek nevelésének anyagi tehertétele, mint kedvező állapot volt.
- [34] A kárenyhítési kötelezettség érdemi elbírálásának hiányát látta abban, hogy a gyermek saját háztartásban nevelésére vonatkozó önrendelkezési jog fennmaradása nem került értékelésre. Véleménye szerint a saját háztartásban neveléssel a szülők vállalták annak költségeit is, az önként vállalt költség pedig nem kár, így másra nem is hárítható át.
- [35] A gyermekneveléssel kapcsolatos gondozás, ápolás, kíséret, látogatás, felügyelet költségeinek a megtérítésére irányuló igények elutasítását amiatt tartotta indokoltnak, mert a saját gyermek ápolása, gondozása, látogatása, kíséréte nem munkaerő-piaci

tevékenység, nem vagyoncsökkenés, nem elmaradt haszon és nem is költség, következésképpen a gyermekkel való többlettörődés nem fogható fel vagyoni kárként, hanem kizárólag a nem vagyoni érdeksérelem körében értékelhető. Nem fogadta el, hogy ugyanazon időszakra elmaradt jövedelem és többletgondozás miatt is járadék illeti meg az I. rendű felperest, mert munkabér munkavégzés alapján járna, míg a saját gyermekről való gondoskodás családjogi alapú kötelezettség, ugyanis nincsen olyan családjogi alapú kötelezettség. A napi 2 órás többletgondozási igény mellett sem tartotta elfogadhatónak, hogy az I. rendű felperes a munkaerőpiacon egyáltalán ne végezzen munkát, viszont 8 órás elfoglaltság ellenértékét követelje 2 órás többletgondozásra hivatkozással, miközben a sérült gyermek is iskolában van a nap nagy részében. A gondozási többletköltség címén megítélt járadék összegét önmagában is eltúlzottnak találta.

[36] Vitatta, hogy a társadalombiztosítás terhére igénybe vehető egészségügyi szolgáltatásokkal azonos magán egészségügyi szolgáltatások költségei vele szemben kárként érvényesíthetők lennének, mert azok nem szükségszerűen, az alperes magatartásából következően, hanem a szülők döntése nyomán merültek fel.

[37] A nem vagyoni kárigény elbírálása alapjául szolgáló bírói mérlegelést azért tekintette kirívóan okszerűtlennek, mert az ítéletek releváns mérlegelési szempontokat nem vettek figyelembe. Kifogásolta, hogy a felperesek leánygyermeké járulékos megbetegedéseinek Down-szindrómával való kőrösszefüggése „nem kizárt”, illetve „valószínű” szakértői megállapítások alapján minősültek bizonyítottnak. Hiányolta annak értékelését, hogy a felperesek a sérült gyermekük megszületését követően ismét vállaltak gyermeket, aki egészséges, tehát a felperesek családtervezési joga nem sérült véglegesen, jövőre vonatkozó elképzeléseik sem szűkültek be; és hogy az alperes nem a gyermek egészségkárosodásának okozója. Kifogásolta a hasonló esetekre és a korabeli ár- és értékviszonyokra való általános utalást, azzal, hogy ezek részletezésének hiánya megfosztja a feleket a mérlegelés konkrét szempontjainak megismerésétől.

[38] A fejlesztőeszközöknek többletköltségével kapcsolatosan kifejtette: nem azt kellett volna vizsgálni, hogy a betegség miatt a gyermeknek mire van szüksége, hanem azt, hogy a fejlesztéséhez szükséges eszközök költsége meghaladja-e egy ép gyermek számára szükséges eszközök költségét. A gyógyszerköltséggel kapcsolatosan megismételte azt az álláspontját, hogy a felperesek vitamint az egészséges gyermeküknek is vesznek, ezért az igény teljes körű elutasítását kérte. Vitatta, hogy a kereset tárgyává tett valamennyi rehabilitációs módszer alkalmazására egyidejűleg szüksége lenne a gyermeknek. Hiányolta annak vizsgálatát, hogy OEP támogatás mellett akár a kereset tárgyává tett fejlesztések, akár más, de hasonló hatékonyságú kezelések elérhetők voltak-e; de amiatt is vitatta az igény alaposságát, hogy az egészséges

gyermeknek is szüksége van mozgásra és egyéb fejlesztésre, legfeljebb más típusúra. Vitatta, hogy a Down-kórnak szükségszerű tünete lenne a szemüvegesség, és az a körülmény, hogy a szakértő valószínűsítette az okozati összefüggést, ítéleti bizonyosságot jelenthetne. A közlekedési többletköltséggel kapcsolatosan kifejtette, hogy a közbenső ítélet szerint az alperes nem a család megnövekedett igényeiért tartozik helytállni, az pedig nem áll okozatiságban magatartásával, hogy a felperesek utóbb ismét gyermeket vállaltak. A kísérő többletköltsége és látogatási költsége körében kifejtette, hogy a gyermek kísérése és látogatása effektív vagyoncsökkenést nem okoz, az ezzel kapcsolatos költségeiket és nem vagyoni káraikat pedig külön jogcímen érvényesítik. Az ortopédcipő többletköltségét is vitatta. Megkérdőjelezte, hogy a gyermek alsó végtagi rövidülése kóroki kapcsolatban áll Down-szindrómájával.

- [39] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a másodfokú ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [40] A felülvizsgálati kérelem alaptalan az alábbiak miatt.
- [41] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. Megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben írt okokból nem jogszabálysértő.
- [42] A felülvizsgálati kérelem hivatkozásával szemben az eljárás folyamán nem maradt el a kár bekövetkezésének és összepszerűségének megfelelő bizonyítása. Ennek szakértői véleménnyel való pótlására nem került sor. A szakértői vélemény ellentmondásoktól mentesen illeszkedett a bizonyítás anyagába. Az alperes felelősségének fennállása körében megfelelő bizonyítékként szolgált alapul az alperes kártérítési felelőssége fennállásának a megállapításához, amelynek további felülvizsgálata a jogerős közbenső ítéletet követő eljárásban már nem történhetett meg. Ezt követően már csak azt kellett vizsgálni, hogy a kereset egyes kártételei okozati összefüggésben állnak-e az alperes károkozó magatartásával. Ez értelemszerűen tette szükségessé annak vizsgálatát, hogy a Down-szindrómára jellemző tünetegyüttesnek részét képezik-e mindazon egészségkárosodások, amelyeket a gyermek születését követően diagnosztizáltak és amelyek egészségügyi ellátására, kezelésére sor került, illetve sor kerül. A rendelkezésre álló igazságügyi orvosszakértői vélemény alátámasztotta a tünetegyüttes azonos kóroki eredetét. A felülvizsgálati kérelem indokolásában foglaltakkal ellentétben a szakértői megállapítások a bizonyosság szintjén fogalmazódtak meg. Az ügyben eljáró bíróságok az aggálytalan szakvéleményt helytállóan vették figyelembe döntésük meghozatalánál.

- [43] A jogvita elbírálása szempontjából nem volt jelentősége annak, hogy a felperesek a kárként érvényesített költségeik anyagi fedezetét milyen módon teremtették meg. Ezért az eljáró bíróságoknak azt sem kellett vizsgálniuk, hogy a felperesek rendelkeztek-e a per tárgyává tett kiadások viseléséhez szükséges jövedelemmel. A kiadások szükségessége és felmerülése a perben nem vált kérdésessé, nem volt adat arra vonatkozóan, hogy a költségként érvényesített bármely követelés ténylegesen nem merült volna fel. Ha a károkozó magatartással okozati összefüggésben ténylegesen vagyoneltolódás következik be, a károkozással csökkentett vagyon eredetének jelentőség nem tulajdonítható a kártérítési jogvita elbírálásánál. A károkozó felelősségén, kártérítési kötelezettsége teljesítésén kívül eső körülmény, hogy a károsodás elszenvedéséből fakadó vagyoni veszteségek viseléséhez szükséges anyagi erőforrásokat költemen kívül álló harmadik személyek a károsultnak reá való tekintettel megelőlegezik-e vagy sem.
- [44] A szülőknek az a döntése, hogy egészségkárosodással született gyermeküket saját maguk saját háztartásukban kívánják felnevelni ahelyett, hogy állami gondozásba adnák, nem szakította meg az alperes károkozó magatartása és a kár bekövetkezése közötti okozati láncot. Az ezzel összefüggésben adott első- és másodfokú ítéleti indokokkal a Kúria is maradéktalanul egyetért. Az állami gondoskodás kiegészítő intézményrendszere kiépítésének célja nem a szülő erkölcsi-jogi felelősség alóli mentesítése, hanem a gyermekek jogainak a védelme.
- [45] Helyesen hivatkoztak a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben a felperesek ellenkérelmükben arra, hogy egészségkárosodottan született gyermekük nevelésével, gondozásával felmerülő többlettevékenységek értéke pénzben kifejezhető, vagyoni értékkel bír, és olyan többletráfordításként jelentkezik, amely a károkozó magatartás hiányában szükségtelen lenne. A kereset ténybeli alapjaként állított időszükségletet az orvosszakértő véleménye igazolta. Ez az időszükséglet az intézményes oktatás időkeretein kívül merül fel, a gyermek ugyanis csak a hétköznapi déli órájáig tartózkodik iskolában. E többlet időszükséglet értékének meghatározásakor az eljáró bíróságok csak orientáló adatként vették figyelembe a minimálbér összegét, a költséget mérlegelés eredményeként határozták meg. A gondozási többletköltség megtérítése nem teszi alaptalanná az I. rendű felperes jövedelemvesztés megtérítésére irányuló igényét. Együttes teljesítésük nem eredményez „kettős díjazást”. A gondozási költségben csak az a többlettevékenység fejeződik ki, amelyet a felperesek B. utónevű gyermeke igényel egy egészséges gyermekhez képest. A gyermek azonban rendkívül összetett, súlyos egészségügyi hátrányokkal él, amelyek a napi gondozáson felül is szükségessé teszik rendszeres egészségügyi ellátását, továbbá állandó

felügyeletre szorul kiszámíthatatlan viselkedése és állapota miatt. A napi 2 óra többletgondozási idő nem öleli fel a gyermeknek ezt a többletigényét, amely indokolta az I. rendű felperes részéről a jövedelemszerző tevékenységgel való felhagyást és megalapozza az ennek pótlására irányuló kártérítési követelését.

- [46] Nem mentesülhet az alperes a magán egészségügyi szolgáltatások igénybevételeivel felmerült költségek viselése alól sem. Ha a közgyógyellátás bármely okból nem nyújt megfelelő alternatívát a magán egészségügyi ellátáshoz képest, akkor nem haladja meg az elvárható magatartás kereteit az egészségügyi ellátásra szoruló károsult részéről a költségesebb magánellátás igénybevétele. A károsultnak az általa viselendő kárkövetkezmények minél magasabb színvonalon és minél rövidebb időn belüli csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez fűződő érdeke, valamint a károkozónak az ezzel felmerülő költségek minimalizálásához fűződő érdeke között az ésszerű egyensúly figyelembevételével lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy mi a költségeknek az a szintje, amely még a megtérítendő károk körébe sorolható. A Ptk. 4. §-ában foglalt alapelvek mindkét féltől jóhiszemű, tisztességes eljárást és az elvárható magatartás tanúsítását követelik meg. Egyikük sem köteles saját érdekei figyelmen kívül hagyására a másik érdekeinek érvényesülése végett, de nem is törekedhet saját érdekei érvényesülésének maximalizálására a szemben álló fél érdekeinek figyelmen kívül hagyásával. A felperesek kereseti kérelme tárgyává tett ezen igények az ésszerű egyensúlyon belül az alperes kártérítő felelőssége körébe sorolhatók.
- [47] A felperesek nem vagyoni kárigényének elbírálásánál figyelembe vehető körülményeket az eljáró bíróságok mérlegelésük alá vonták, okszerűen, az iratok tartalmával megegyezően és a logika szabályainak megfelelően értékelték, ezért felülmérlegelésnek a felülvizsgálati eljárásban nem volt helye. Helyesen fejtették ki felülvizsgálati ellenkérelmükben a felperesek, hogy az alperes által hiányolt mérlegelési szempontok miért esnek kívül a mérlegelés szükséges körén. A mérlegelés szempontjait az ítéletek indokolása teljes körűen tartalmazza, annak helytállósága és okszerűsége e szempontrendszer belső tartalma alapján ítéltető meg, és azt nem teszi jogsértővé az a körülmény, hogy elmaradt a követett bírói gyakorlat reprezentatív eseteinek ügyszámaira való konkrét utalás. Nem sértette meg a másodfokú bíróság a Pp. 215. §-ába foglalt érdemi döntés korlátait sem. Amikor a gyermek nevelésének, gondozásának, ápolásának nem a teljes költségét ítélte meg, csak az egészséges gyermek felnevelésével felmerülő költségekhez képest jelentkező többletet, éppen a kereseti kérelem korlátaira volt tekintettel. Emiatt nem kifogásolható alappal a fejlesztőeszközök többletköltségének, a gyógyszerköltségeknek, a rehabilitációs költségeknek, a közlekedési többletköltségnek, a kísérő többletköltségének és az ortopédcipő költségének megítélése

sem. A gyógyszerköltségek körében már az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy a felperesek az egészséges gyermeküknek is adnak vitaminokat, és az erre vonatkozó megtérítési igényt csak részlegesen teljesítette. A közlekedési többletköltségek a minimálisnál csak elenyészően magasabb összegben merültek fel. A közlekedéshez a felperesek nem luxus kategóriájú, hanem átlagos közép kategóriájú személygépjárművet használnak, amely az alperes által hivatkozott S. típusú személygépkocsi üzemanyag fogyasztásához képest nem eredményez olyan mértékű többletet, amely a fent kifejtett szempontoknak megfelelő észszerűségi korlátokat meghaladná. A gyermek szemproblémái, az azok miatt felmerülő szemüvegeköltségek, valamint az alperes kártérítési felelősségét megalapozó Down-szindróma közötti oksági összefüggést pedig az aggálytalan szakértői vélemény egyértelműen alátámasztotta.

- [48] A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [49] A felülvizsgálati kérelem sikertelensége folytán a felperesek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles. A felperesek felülvizsgálati eljárásban felmerült képviseleti költségét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései, valamint 4/A. §-a alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozta meg. Az alperes illetékmentessége folytán a felülvizsgálati eljárás előlegezett költségét a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [50] A Kúria az ítéletét az alperes Pp. 274. § (2) bekezdésén alapuló kérelmére tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2018. február 7.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírószági ügyintéző
HM